

Genomströmning i gymnasieskolan

Beskrivning och jämförelse av olika
indikatorer

2024

AM76 – Bakgrundsfakta. Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik. 2024:1

Genomströmning i gymnasieskolan Beskrivning och jämförelse av olika indikatorer

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelningen för social statistik och
analys
703 63 Örebro
010-479 40 00

Förfrågningar Annica Wallerå
010-479 62 57
annica.wallerå@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Genomströmning i gymnasieskolan Beskrivning och jämförelse av olika indikatorer, Bakgrundsfakta 2024:1

URN:NBN:SE:SCB-2024-AM76BR2401_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Inledning

Genomströmningen i gymnasieskolan, det vill säga andelen elever som tar sin gymnasieexamen inom en viss tid redovisas i flera olika källor och med flera olika mått, både nationellt och internationellt. I den här rapporten redovisas definitioner och beskrivningar av de olika måtten samt jämförelser mellan de olika måtten.

Beskrivning av olika indikatorer

Sveriges officiella statistik (SOS)

Skolverket redovisar statistik över genomströmning inom tre, fyra och fem år för nybörjare ett visst år. Med nybörjare avses en elev då den gick i årskurs 1 i gymnasieskolan för första gången. I statistiken redovisas både de som slutfört sina studier med gymnasieexamen och de som gått ut med studiebevis. I statistiken ingår både de som påbörjat sina studier på ett nationellt gymnasieprogram och ett introduktionsprogram.

Elever som tagit sin gymnasieexamen via studier på komvux ingår inte bland de som slutfört sin gymnasieutbildning med gymnasieexamen.

Genomströmning inom 3–5 år för nybörjare 2017

Av de som påbörjade sin gymnasieutbildning 2017¹ var det 66 procent som examinerades inom tre år och 73 procent som examinerades inom fem år. I dessa uppgifter ingår samtliga elever som påbörjade gymnasiet 2017, det vill säga både de som då påbörjade ett nationellt program och de som började på ett introduktionsprogram.

¹ Den senaste tillgängliga statistiken (2024-04-02) för Genomströmning inom fem år avser nybörjare på gymnasiet 2018. I denna rapport redovisas statistik för nybörjare 2017, för att vara jämförbar med redovisningen av de internationella måtten.

Bland de som var nybörjare 2017 och då påbörjade ett nationellt gymnasieprogram var det 78 procent som examinerades inom tre år och 83 procent som examinerades inom fem år.

Andelen examinerade är högre bland elever som läst på ett högskoleförberedande program än bland de som gått ett yrkesprogram. Inom fem år var andelen examinerade 85 procent respektive med 79 procent. Bland de som började att läsa på ett Introduktionsprogram är genomströmningstakten lägre - endast 22 procent av dem hade examinerats inom fem år.

Education at a glance (EAG)

Education at a glance (EAG) är en årlig publikation från OECD² med information om utbildningsläget runt om i världen. I publikationen finns data om struktur, ekonomi och prestanda för utbildningssystemen i OECD-länderna och för ett antal anslutnings- och partnerländer

I EAG finns det två olika mått för genomströmning från gymnasieskolan, Completion rate och Secondary graduation rate.

Completion rate

Måttet beskriver andel elever som examinerats från gymnasieskolan efter teoretisk längd respektive teoretisk längd plus två år. Den teoretiska längden kan vara olika i de olika länderna men för merparten är det tre år. För Sverige innebär det andelen som examinerats inom tre respektive fem år.

Andelen beräknas av de som påbörjat ett nationellt program i gymnasieskolan. Personer som påbörjar ett introduktionsprogram räknas därmed inte bland nybörjarna. Det är endast de som tagit gymnasieexamen som ingår, inte de som avgått med studiebevis.

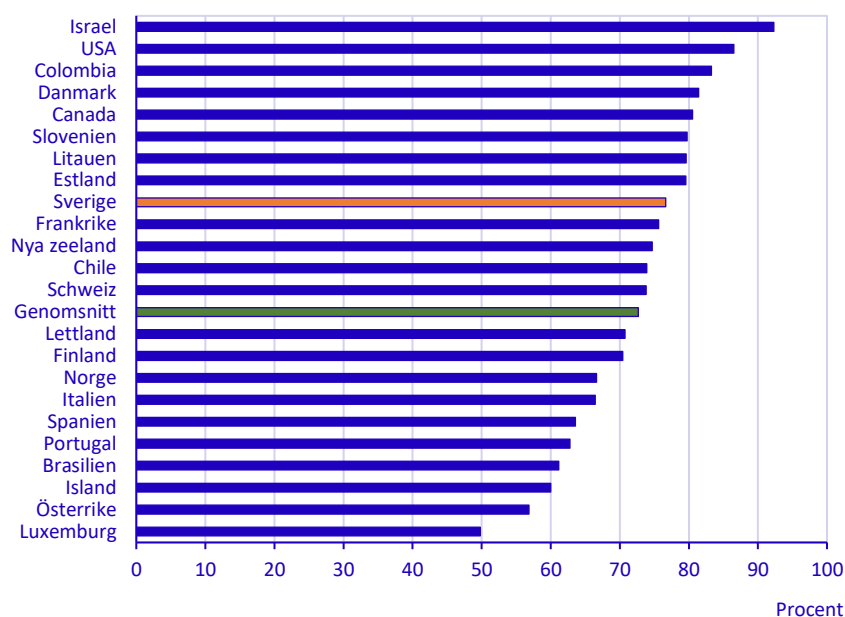
Personer som tagit sin gymnasieexamen genom studier på komvux ingår inte bland de examinerade.

Completion rate inom tre år efter påbörjad utbildning, 2017

I Sverige var det 77 procent av eleverna som påbörjade sin gymnasieutbildning hösten 2017 som tog en gymnasieexamen inom tre år. För de länder som deltar i EAG var motsvarande andel i genomsnitt 72 procent. Andelen i Sverige var därmed något högre än genomsnittet för EAG-länderna.

² OECD - The Organisation for Economic Co-operation and Development

Diagram 1. Andel som slutfört gymnasieutbildningen inom tre år, nybörjare 2017³

För både kvinnor och män var andelen högst i Israel, 97 respektive 88 procent, och lägst i Luxemburg, 54 respektive 45 procent.

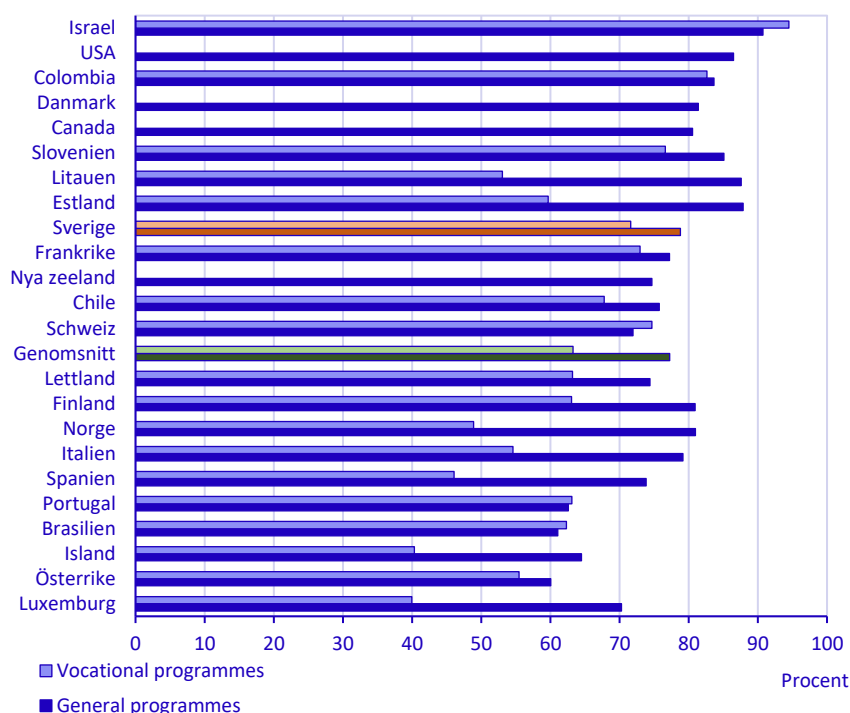
Oavsett kön eller utbildningsinriktning så var andelen som slutfört sin utbildning inom tre år högre i Sverige än genomsnittet, men skillnaderna är olika stora. Skillnaden var störst för män som läst ett yrkesprogram, för dem var andelen 72 procent i Sverige men endast 59 procent i genomsnitt. För de som läst högskoleförberedande program var skillnaden mellan Sverige och genomsnittet mycket mindre.

³ OECD, Education at a Glance 2023 Tabele B3.1

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fstat.link%2Ffiles%2Fe13bef63-en%2Fzjxyrt.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> [2024-03-13]

Andel som examinerats inom tiden för den teoretiska längden. För merparten är denna tre år. Andelen avser de som påbörjade utbildningen 2017 förutsatt att den teoretiska längden är tre år.

Diagram 2. Andel som slutfört gymnasieutbildningen inom tre år, efter programtyp, nybörjare 2017⁴

I de allra flesta länderna var andelen som slutfört sin gymnasieutbildning inom tre år högre bland de som läst ett högskoleförberedande program (General programmes) än bland de som läst ett yrkesprogram (Vocational programmes). Så var det även i Sverige, men skillnaden mellan de två utbildningsgrenarna var mindre än genomsnittet för EAG-länderna. Skillnaden var stor i exempelvis Norge. Där är de högskoleförberedande programmen tre år medan yrkesprogrammen består av två års utbildning i skolan och två år på en arbetsplats⁵.

Andelen som slutfört sin utbildning var högre för kvinnorna än för männen i samtliga länder. En förklaring till det är att andelen är högre bland de som läst ett högskoleförberedande program än bland de som läst ett yrkesprogram och att kvinnor läser högskoleförberedande program i högre utsträckning än män.

⁴ OECD, Education at a Glance 2023 Table B3.1 <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fstat.link%2Ffiles%2Fe13bef63-en%2Fzjxyrt.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> [2024-03-13]

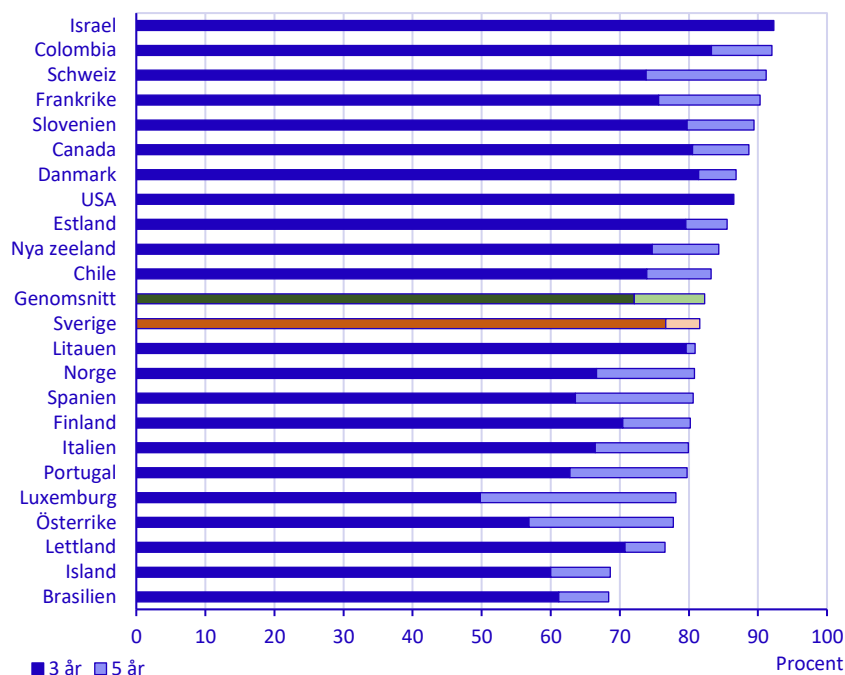
Andel som examinerats inom tiden för den teoretiska längden. För merparten är denna tre år. Andelen avser de som påbörjade utbildningen 2017 förutsatt att den teoretiska längden är tre år.

⁵ European commission, <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/norway/overview> [2024-03-13]

Completion rate inom fem år efter påbörjad utbildning, 2017

Andelen som slutfört sin gymnasieutbildning inom fem år var självfallet högre än andelen som slutfört den inom tre år. Men skillnaden var olika stor i olika länder. Skillnaden var störst i Luxemburg där andelen har ökat med 28 procentenheter, från 50 till 78 procent. I Sverige har andelen endast ökat med 5 procentenheter, från 77 till 82 procent. I genomsnitt för EAG-länderna ökade andelen med 10 procentenheter.

Diagram 3. Andel som slutfört gymnasieutbildningen inom tre respektive fem år, nybörjare 2017⁶

Andelen i Sverige som slutfört sin gymnasieutbildning inom fem år var på samma nivå som genomsnittet, 82 procent. För de som läst yrkesprogram var andelen högre i Sverige än genomsnittet och då framför allt bland männen. Men för de som läst högskoleförberedande program var andelen lägre än genomsnittet, 84 jämfört med 87 procent.

Skillnaden mellan andelen som slutfört sin gymnasieutbildning inom tre respektive fem år var stor i exempelvis Norge och Spanien. Det är länder där andelen som slutfört utbildningen inom tre år var mycket högre bland de som läst högskoleförberedande program jämfört med de som läst yrkesprogram.

⁶ OECD, Education at a Glance 2023 Tabele B3.1

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fstat.link%2Ffiles%2Fe13bef63-en%2Fzjxyrt.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> [2024-03-13]

Andel som examinerats inom tiden för den teoretiska längden respektive teoretiska längden plus två år. För merparten är den teoretiska längden tre år. Andelen avser de som påbörjade utbildningen 2017 förutsatt att den teoretiska längden är tre år.

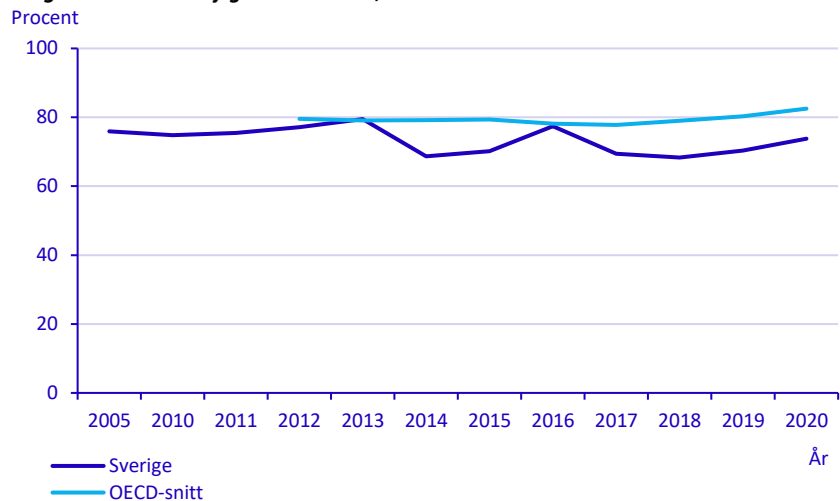
Andelen har även ökat kraftigt i Österrike och Luxemburg där gymnasieutbildningen pågår i fyra år.⁷

Secondary graduation rate

Måttet ska representera den uppskattade andelen personer som kommer att ta examen från gymnasieutbildning under sin livstid.

För varje kohort beräknas andelen som tagit gymnasieexamen ett visst år. Andelarna för alla kohorterna summeras därefter.

Diagram 4. Secondary graduation rate, 2005–2020⁸

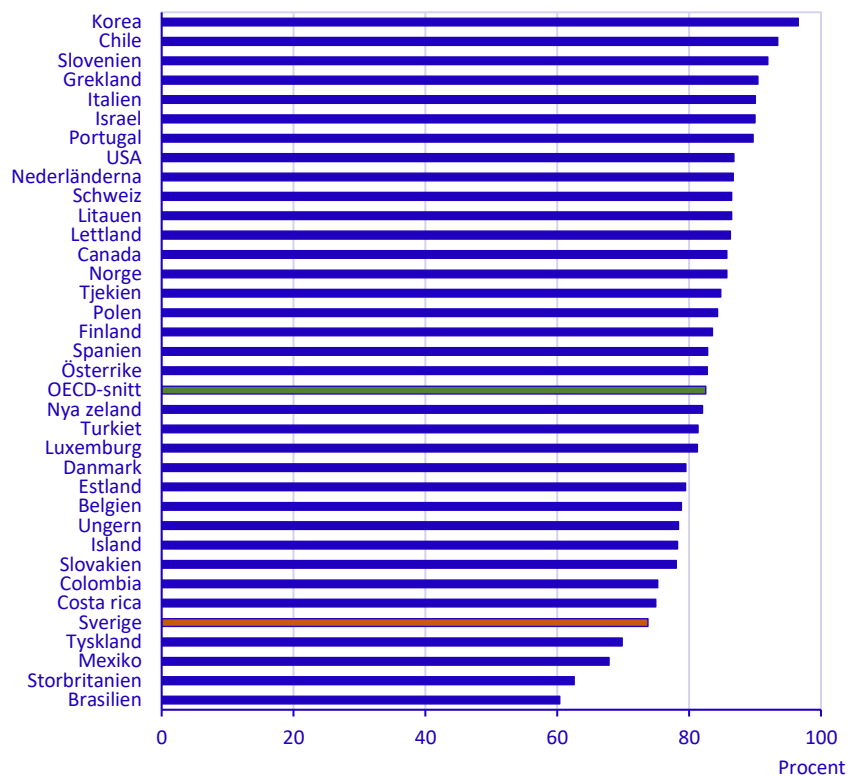
Secondary graduation rate har varierat en del mellan åren i Sverige. Andelen ökade succesivt från 2010 fram till 2013, för att sedan minska ganska kraftigt 2014. Denna minskning är en effekt av införandet av den nya läroplanen Gy2011. Den gymnasieexamen som då infördes innebar hårdare krav för examen än vad den gamla läroplanen med slutbetyget hade. Den första årskullen som läste enligt läroplanen Gy2011 avslutade gymnasiet våren 2014.

Andelen gick därefter upp för att åter minska kraftigt 2017-2018. Den minskning hänger samman med flyktingströmmen 2015-2016. Secondary graduation rate gick ner då antalet folkbokförda i de aktuella åldersgrupperna ökade.

⁷ OECD, Education at a Glance 2023, Table X1.5 <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e13bef63-en.pdf?expires=1709554866&id=id&accname=guest&checksum=21053983B9D223D0D6695682D3D88198> [2024-05-13]

⁸ OECD (2024), Secondary graduation rate (indicator). doi: 10.1787/b858e05b-en, <https://data.oecd.org/students/secondary-graduation-rate.htm> [2024-05-13]

Diagram 5. Secondary graduation rate 2020⁹

De senaste tillgängliga uppgifterna för Secondary graduation rate avser 2020. Andelen för Sverige var då 74 procent vilket är relativt lågt jämfört med de andra länderna. Genomsnittet för måttet var då 83 procent.

Precis som för Sverige har andelen varierat en hel del mellan åren för många av länderna. Exempelvis steg andelen med cirka 10 procentenheter mellan 2019 och 2020 i både Portugal och Luxemburg. Om sådana förändringar beror på faktiska ökningsar av andelen examinerade eller på förändringar i mätningen är svårt att säga.

Agenda 2030, Mål 4 - God utbildning för alla

I Agenda 2030 finns mål kring utbildning för att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Delmål 4.1 avser "Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet". En av indikatorerna (indikator 4.1.2) är "Andel ungdomar som avslutat en viss utbildningsnivå". Ett nyckeltal för den indikatorn är "Andel av befolkningen 21–23 år som

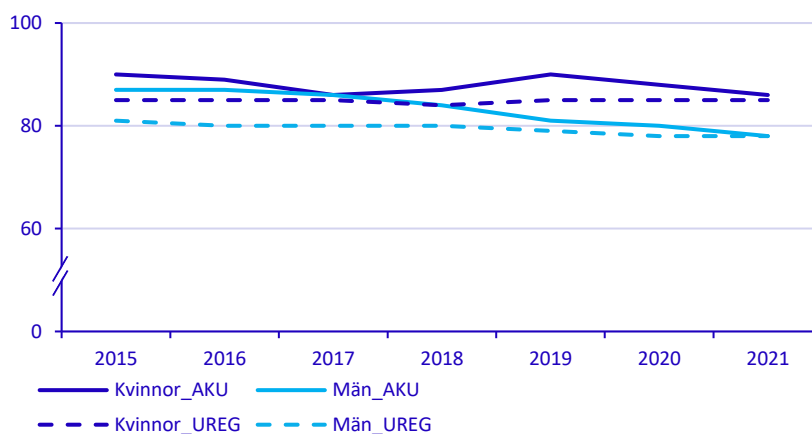
⁹ OECD (2024), Secondary graduation rate (indicator). doi: 10.1787/b858e05b-en, <https://data.oecd.org/students/secondary-graduation-rate.htm> [2024-05-13]

avslutat treårig gymnasieutbildning”. För att räknas in bland de som avslutat en treårig gymnasieutbildning ska eleven minst ha fullföljt 3 års gymnasiestudier¹⁰. Det krävs inte att personen tagit examen utan personer som gått ut gymnasiet med studiebevis ingår också.

På SCB:s hemsida redovisas den här indikatorn för Sverige. I UNESCO:s databas över Sustainable Development Goal (SDG) finns uppgifter för många länder. Uppgifterna som redovisas på SCB:s hemsida grundar sig på registerdata, medan uppgifterna i UNESCO:s databas grundar sig på data från ländernas arbetskraftsundersökningar.

Diagram 6. Andel av befolkningen, 21–23 år, som avslutat treårig gymnasieutbildning i Sverige med två olika datakällor, 2015–2021¹¹

Procent

För Sverige skiljer sig uppgifterna åt vissa år beroende på vilken källa som de hämtas från. AKU-uppgifterna varierar en hel del mellan åren medan registeruppgifterna är mer stabila över tid. En del av skillnaderna förklaras troligtvis på osäkerhet i AKU-uppgifterna. En annan skillnad är att personer med okänd utbildningsnivå inte ingår i uppgifterna beräknade från registerdata¹² men däremot i populationen för AKU-uppgifterna.

I Sverige hade 81 procent av de som 2021 var 21–23 år avslutat en gymnasieutbildning. Bland de länder uppgiften finns redovisad för var andelen lägst i Brasilien, 73 procent, och högst i Kroatien, 97 procent.

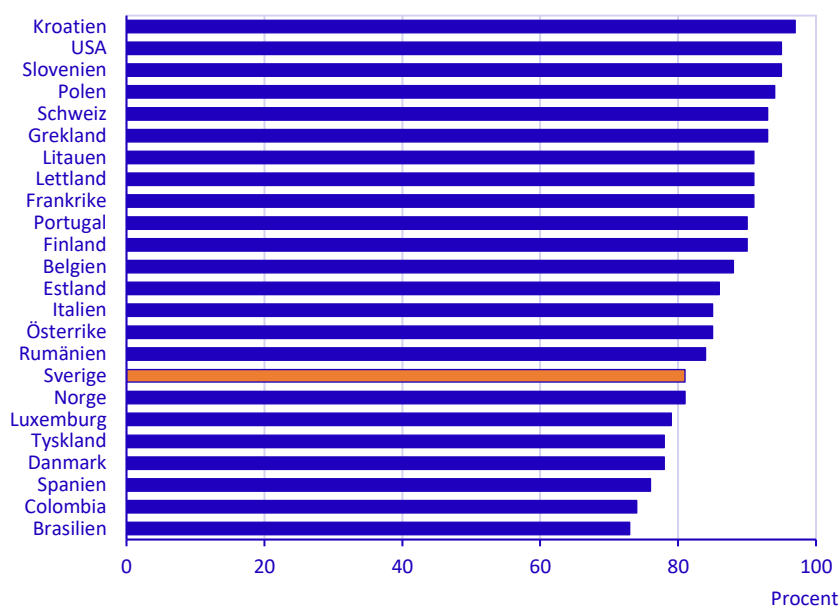
¹⁰ Kod 33 enligt SUN2020 - Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) (scb.se)

¹¹ SCB <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/agenda-2030/mal-4/#139865> [2024-03-13] och UNESCO, 4.1.2 Completion rate (primary education, lower secondary education, upper secondary education) sdg4-data.uis.unesco.org [2024-03-13]

AKU: Arbetskraftsundersökningen. UREG: Utbildningsregistret

¹² Andelen personer i åldern 21–23 år 2021 med okänd utbildning var 4,9 procent. Till största delen är det utrikes födda personer.

Diagram 7. Andel av befolkningen, 21–23 år, som avslutat treårig gymnasieutbildning, 2021¹³

Andelen var högre för kvinnorna än för männen i de allra flesta länderna. Finland var det enda landet där detta inte gäller, där var andelen två procentenheter högre för männen än för kvinnorna.

¹³ UNESCO, 4.1.2 Completion rate (primary education, lower secondary education, upper secondary education) sdg4-data.uis.unesco.org [2024-05-13]

Jämförelse av de olika måtten

De olika måtten mäter ungefär samma sak, men det finns mindre skillnader som påverkar nivån. Följande avsnitt beskriver skillnader som påverkar nivån för de olika måtten.

Tabell 1. Översikt över olika indikatorer för genomströmning i gymnasieskolan

Källa	Mått	Andel
SOS	Genomströmning inom 3 år	66,2
SOS	Genomströmning inom 5 år	72,7
EAG	Completion rate, 3 år	76,7
EAG	Completion rate, 5 år	81,6
EAG	Secondary graduation rate	73,8
SDG	Completion rate	81

Completion rate

Andelen som examineras från gymnasieskolan är ca 10 procentenheter lägre enligt Sveriges officiella statistik jämfört med måtten i EAG. Det gäller både andelen examinerade inom tre och fem år. Skillnaden beror på att den officiella statistiken mäter andel examinerade av samtliga nybörjare i gymnasieskola, det vill säga inklusive de som börjar sina gymnasiestudier på ett introduktionsprogram där genomströmningen är mycket låg. I EAG utgår man däremot endast från de som påbörjar ett nationellt gymnasieprogram.

I den officiella statistiken redovisas även genomströmningen för de som läser nationella gymnasieprogram. De andelarna är cirka 1 procentenhet högre än completion rate i EAG. I completion rate utgår man från nybörjarna på ett nationellt program. De som ingår kan därmed ha gått ett introduktionsprogram tidigare. I den officiella statistiken räknas man som nybörjare det år man börjar sina gymnasiestudier även för de som då börjar på ett introduktionsprogram. Dessa personer ingår då inte i uppgiften om genomströmning för de som läst ett nationellt program i den officiella statistiken.

Completion rate i SDG är på ungefär samma nivå som completion rate inom 5 år i EAG, detta trots att de omfattar olika populationer och beräknas på olika sätt.

I EAG räknas endast de som avslutat gymnasiet med examen som completed. I SDG ingår även de som avslutat gymnasiet med

studiebevis. Det är även olika populationer som används. I EAG beräknas andelen utifrån de som påbörjat ett nationellt gymnasieprogram. I SDG beräknas däremot måttet för alla som är 21–23 år, det vill säga även de som aldrig påbörjat en gymnasieutbildning. I SDG-populationen ingår personer som gått introduktionsprogram men inte påbörjat ett nationellt gymnasieprogram. De ingår inte i populationen för EAG-måttet. Dessutom ingår utrikes födda som genomfört sin utbildning utomlands inom grundskola och/eller gymnasium i SDG-måttet men inte i EAG-måttet.

EAG-måttet har högre krav för att räknas som completed. Utifrån det borde andelen vara lägre enligt EAG än SDG. Men populationen är vidare i SDG-måttet, vilket sänker nivån för det måttet.

Completion rate och graduation rate i EAG

I Sverige är Graduation rate lägre än Completion rate. Completion rate mäter andelen som avklarar en gymnasieutbildning av de som påbörjat ett nationellt program. Graduation rate mäter däremot andelen av hela populationen. En förklaring till att Graduation rate är lägre än Completion rate är att det finns vissa som aldrig påbörjar ett nationellt gymnasieprogram och då inte ingår i populationen för Completion rate.

I flera andra länder är förhållandet dock det motsatta. Det gäller till exempel i Finland, Norge, Italien och Portugal. En förklaring till det mönstret skulle kunna vara att det tar lång tid (mer än 5 år) för många att klara sin gymnasieutbildning i de länderna.

Hänvisningar

Nedan redovisas länkar till senast tillgängliga statistik.

Sveriges officiella statistik:

Skolverket <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC&verkform=Gymnasieskola&omrade=Betyg%20och%20studieresultat&lasar=2022/23&run=1> [2024-03-13]

Education at a glance, completion rate:

OECD, https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e13bef63-en/1/3/3/3/index.html?itemId=/content/publication/e13bef63-en&csp_=a4f4b3d408c9dd70d167f10de61b8717&itemIGO=oecd&itemContentType=book#annex-d1e16709-99f3053589, [2024-03-13]

Education at a glance, Secondary graduation rate:

OECD (2024), Secondary graduation rate (indicator). doi: 10.1787/b858e05b-en, <https://data.oecd.org/students/secondary-graduation-rate.htm>, [2024-03-13]

Agenda 2030, delmål 4.1 för Sverige

SCB, <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/agenda-2030/mal-4/#139865>, [2024-03-13]

Sustainable Development Goal (SDG), delmål 4

UNESCO, 4.1.2 Completion rate (primary education, lower secondary education, upper secondary education) sdg4-data.uis.unesco.org, [2024-03-13]